

اداره مخصوصه

درسعادتنده باب عالی جاده سنده

محل اداره :

مشرط القیم

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوويه
قبول اولنور
درج ابدله بن آثار اعاده اولنور

دين، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتدن و سياسياتدن وبالخاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئون اسلاميه دن
بحث ايدر و هفته ده بر دفعه نشر اولنور.

درسعادتنده نسخه سى ۵۰ پاره در

قبراه دن مقوا بورو ايله كوندريليرسه سنوى
۲۰ غروش فضله آلنير

درسعادتنده پوسته ايله كوندريليرسه ولايات بدلى اخذ اولنور

صاحب و مؤسسى :

ابوالعلا زين العابدين — ح. اشرف اديب

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونه بدلى

سنه لکى ۸۰
التى آيلنى ۴۰
غروش »

هر طرف ايچون

اوچنجى جلد

۲۴ شعبان ۳۲۷ پنجشنبه ۲۷ اغستوس ۳۲۵

عدد : ۵۳

آراسنده کچردم . . . روس غمنازیا و دارالفنون آرقداشلریمک اکثری کندیلری ترک اولسه لرده : « ترکیه مرام آکلاتمق ممکن دکدر. اونک ایچون هروقت روس اصطلاحاتی استعمال ایدیورز. موضوع بحث بر آزدی اولورسه تماماً روسجه قونوشیورز » دیورلردی .

حتی دارالفنون آرقداشلرمدن بریسی مباحثه ائساننده دیوردی : « مکتبلرمزده لسان تدریس ترکیه اولسون دیورسکز . . . اما فصل اولابیلیر یا هو ! ترکیه جغرافیا، جبر، هندسه اولابیلیرمی . . . برده نه احتیاج وار . . . روسجه منتظم، بیکارله فن کتابلری وار . . . لسانی کوزل، اصطلاحاتی معین . . . روسجه او قورساق دها کوزل اولمازمی ؟ » دیوردی .

مستطقلق ایدن شو افندی یه شمدی یه قدر آکلاتامدکه روس لسانی هر نه قدر زنکین و اصطلاحاتی معین ایهده ملی مکتبلر تشکیل ایدوب ترکیه او قومالی، او قومالیز . چونکه اجنبی لسانی او کرمک، و اولسانک واسطه سیله علم و فن او قومق پک آز آدمه میسر اوله بیایر . . . سن، بن یابیلیرز . . . اهالیمز ینه جاهل قالیر ! . . .

احتمالکه علی نصرت بک افندی لره ده آکلاتمه جغز ! . . . هر نه قدر اوته کیلرله بونلر بررباشقه عالمک آدملری اولسه لرده بسخولوزریق نقطه نظرلرندن آرارلنده ارتباط یوق دکدر . . . بونلرده ظن ایدیورلر که فصاحت و بلاغت یالکیز — عثمانلیرک بیله یوزده ۹۹ ی آکلایه مدینی — « عربی و فارسی الفظک مزچندن حاصل اولان ادبیات عالییه » لساننده اولان بیایر . . .

اونلر اوراسنی دوشنمه جکرکه « عربی و فارسینک لطافت و نراهتی ایله آرایشپذیر جمال اولان لسان لطیفلری » تحصیل علوم و فنونه محتاج ملتک وقتی اسراف ایدیور . . . مکتبه علم و فن او کرمکه کسیدن چوجقلمر بر طاقم الفاظ و تراکیب اجنبیه نک آلتندن چیقامیورلر . . . علوم و فنونندن محروم قالیورلر . . . نتیجه ده ؛ اولسه اولسه روحسز جانسز ایکی ایاقلی الفاظ طوربایی اولیورلر . . .

اونلر آکلایه مزلرکه ترکیایی تشکیل ایدن ملل مختلفه نک و بتون دنیا یه دغلمش ترک قوملرینک روحلرینه تأثیر ایتک — الفاظ غلیظه ایله دکل، ساده بر لسان واسطه سیله عالی فکرلر، عالی مقصدلر تعین ایتمکه ممکندر . . .

کندی لسانلرینک « حسن جائله عاشق، اولان اشبو «اجله» ادبا « مسئله نک سیاسی و اجتماعی جهتلرینی دوشنه مزلرکه . . .

علی نصرت بک دیور :

« (سلیمان نظیف) بک افندی کبی ال بیوک محرومیت و اسفعمزی یکانه لکی تشکیل ایدن و هر صباح (تصویر افکارک) صحائف دلپسندنده بزه، بر ضیافت ادبیه اکرام ایلین منشی فاضلک لسان معلاسی عوامک درجه دار کندن بالاترین ایش ؛ . . . قباحت (سلیمان نظیف) بککمی ؟ . . .

دوغری دیورسکز ! قباحت نه سلیمان نظیف بککدر ؛ نه سزک.

قباحت شمدی یه قدر درس فادت خواصی سایه سنده ظلمتده قالمش ملیونلر تشکیل ایدن آناتولی ترکلر کدرکه سز لر کبی خواصه دیور :

« کندی کندیکزه «ادیب مقتدر» ، «اجله» ادبا « نامنی ویرک . . . دها طنطنه لی ناملر بولاک . . . بری بریکزه « ضیافت ادبیه » ایدک شمدی قوللاندیفکز لسانله دکل تمام عربجه ، فارسیجه ، انگلیزجه آلمانجه یازک . . . آنجق ایچی بوش « ادبیات عالییه » کزدن بزی خلاص ایدک ! . . . کونده لک غزته لک ، حیات سیاسی و اجتماعی مزی عکس ایتسی لازم کلن مطبوعاتک باشندن چکیلک ! . . . یاخود لطفاً بزم آکلادیفمز لسانله یازک . . . شمدی بزه ضیافت ادبیه دکل، بر جوق مهم اجتماعی و سیاسی مسئله لر حل ایتک لازمدر . . . هم بزم اشتراکزه لازمدر . یوقسه کندی باشکزه برشی یا پامز سکزده محو و نابود اولیرز. »

انصاف ایدم ! شمدی که سز « عوام کم فحیمی » یعنی عثمانلی قومنک ۱۰۰ ده ۹۹ نی کلمات عربیه و فارسیه دن استطلاع ماله غیر مقتدر اولدق لرندن « ضیافت ادبیه کزه » و الفظاظ شاعرانه کزه قربان ایدیورسکز، افراد ملتدن بحث ایتمکه سزک نه حق کز وار ؟ سزک نه کزه لازمدر عثمانلیرک افرادی در که جهلده سورونیورمی سورونیورمی ! . . . « افرادی یکی اداره یه آشدیرمق و یکی اداره یی افراد ملته سودیرمک » لازمدرمی، دکل . . . که بونلردن بحث ایدیورسکز ؟ !

ایش لافه کلده کده :

« وظائف انسانیتی مکتب صرهلرنده تعلیم ایتک زمانلرینی کچیرمش اولان وطنداشلری بیله اعضای مفلوجه، بلکه عناصر مضره کبی برا قمامق جمعیتک ذمت حمیت و انتباهنه مترتب وظائفک اهمی در . . . افرادک روح و طینتنده کی تمایلات مضره برا هتاهم حکیمانه ایله اصلاح اولتمازسه، بویوزدن تولد ایده جک مهالک عظیمه هر وجدانی بحق قور-قوده بیلور . . . دیورسکز . . .

دیگر طرفندنده « افراد ملتک جانی چیقسین بزیازدیقلر مزی آکلامازسه آکلاماسین کندی ذوقزده اولاجغز . . . « ضیافت ادبیه ویره جکز » دیورسکز . . .

بوراده بر « تعارض » حس ایدیورسکز دکل ؟ !

یازیق ! چوق یازیق ! !

ن . ی .

« ترجمان - - باغچه سرای »

عالم اسلام

روسیه مسلمانلری

تاتارلر :

— کچن نسخه دن مابعد —

امور علمییه . — بونلرده «مدرسه»، «مکتب» دیه ایکی آیری آیری قسم موجوددر .

مدرسه لرک پروگراملری، ترتیباتی بخارادن آلمش اولدیغندن

بونلرک تدریساتی ده بخاری تدریساتنه بکزه یوردی؛ درس کتابلری هان اکثریتله بخاری درس کتابلرینک عینی ایدی.

بونلر هر نه قدر روحانی مدرسه لر اواسه ده، بونلر ده تحصیل کورنلر مدرس، امام، مؤذن اولسه لر ده؛ مدرسه لر ده علوم اسلامییه یوق درجه سنده آز ایدی. بورادن چیقانلر، حقایق اسلامییه بیلمک شویله طورسون؛ اسلامیتک اک معروف اساسلرینی، تاریخی بیله بیامزلر ایدی. کندیلرینی غایت عالم صایمقله، اک اوفق، اک اهمیتسنر مسئله لر حقنده کونلرجه مناظره ایتمکله برابر تفسیر وحیدندن هیچ بهرملری یوق ایدی. بونلر اکثر عمرلرینی اسکی یونان فلسفه سی ایله، اسکی منطق ایله اوغراشمیه حصر ایدیورلر والفاظ قاوغالرینه غایت اهمیت ویریورلردی.

بونک ایچون بونلر اک اوافق مسئله لر ده بیوک نزاعلر چیقارهرق مسئله لری داغلر قدر بیولتورلر، و مسئله نک حقیقتی اکلایمندن، دوشونمندن ساعتلرجه سویلرلر، اوزون اوزادییه رسالهلر یازیورلر ایدی. بونلر محیطلرینی کندیلرینه مخصوص بر نظرله کور. دکارندن سویلدکلرینی نه اهالییه اکلایمیلرلر، نه ده اهالی بونلری اکلایمیلریدی. بونک ایچون جامعلر ده بونلر وعظا س سویلدکلری زمان طبیعی اهالی میش میش!.. اویورلر، رؤیالر کوریورلردی. ایشته بومدرسه لرک پروگراملری و ترتیباتی اهالینک احتیاجنه کافی اولمادیغندن، بورادن چیقانلر وظیفه لرینی ایفادن عاجز اولدقلرندن بونلرک بو حالده قالمسی ممکن دکل ایدی؛ یادرسلر تبدیل و اصول تدریس اصلاح ایدیله جک، یاخود بسبتون منقرض اوله جقدی. بو، پک طبیعی برشی ایدی.

اصلاح ایچون ایسه اولا عرب لساننک صرفی فارسیجه اوقوتمق اصولی براقق، و عرب لسانی بلله مک ایچون نخودن هر کتابک دیباجه سنی اوقومق اصولی دکیشدیرمک، حیات اجتماعیه من نقطه نظرندن محتاج اولدیغمز درسلی، مثلاً حساب، جغرافیا، تاریخ کی قنلری علاره ایتک لازم ایدی.

فقط اسکی اماملر، اسکی مدرسلرمن اودرسلره، اوکتابلره آلیشدقلرندن و کندیلرینک آکلایم مدینی بیلیکسنر لکک بر علم اولدیغنه بیوک اعتقادلری اولدیغندن طبیعی بوتشباته قارشى طور دیلر، اودرجه که اصلاح طرفدارلرینی تکفیره قدر جسارت ایتدیلر.

لکن مدرسه لرک اصلاحاته احتیاجی بدیهی برشی اولدیغندن، وقرون وسطی فلسفه سی و اصول تدریسی ایله یکرمنجی عصر مصادمه حیاتیه سنده مغلوبیتدن باشقه برشی پایله مدیغندن اسکی قفاده کی اماملرک و مدرسلرک باغیرمه لرینه اهمیت ویریلیمیه رک اصلاحاته باشلاندى. یاواش یاواش یکی معلملر جاب اولنه رق یکی قنلر تحصیلنه، یکی ترتیبات اجراسنه ابتدار اولندی. آز زمان سوکرا یکی پروگراملی مدرسه لر میدنه کلدی. واسکی مدرسه لرک اصلاح ایدیلیمه ینلری رغبتدن دوشدی. نهایت مدرسه مسئله سنه ختام ویرمک و مدرسه لری تماماً اصلاح ایتک ایچون ۹۰۶ سنه سنده بتون قران مدرسه لرینک اوج بیکدن زیاده

طلبه لری غره و یایدیلر. و مدرسه لری اصلاح حقنده کندولرینک ایستدکلرینی اولتیا قوم طرزنده مدرسلره تقدیم ایتدیلر.

بونلرک ایستدکلری اصلاحاتک اک باشلیجه لری: مدرسه لر ده فنون جدیدنه تک تحصیل، مدرسه لرک احوال داخلیه سنده حفظ صحت قاعده لرینه رعایت ایدلسی، و مدرسه لرک بیوک صنف طلبه لرک انتخاب ایتدیکی ذوات طرفندن اداره اولونمسی کی ماده لر ایدی.

طلبه نک مطالباتی قبول ایتک بر طرفندن اسکی قفالی مدرسلر ایچون کوچ اولمقله برابر، دیگر طرفندن مدرسه لرک اصلاحی و یکی معلملر جلی ایچون لازم کلن پاره ده یوقدی. بونک ایچون بومطالبات قبول اولنه مدی و یکی پروگراملر تطبیق اولنه مدی.

بونک اوزرینه طلبه نک اکثریسی اسکی مدرسه لری براقوب اصلاح ایدیلن مدرسه لر ده، روس مکتبلرینه، استانبول مکتبلرینه کتمه یه مجبور اولدیلر. و بو حرکتک نتیجه سی اوله رق پک چوق مدرسه لر طلبه سنر قالدیلر.

شیمدیکی حالده مدرسه مسئله سی تماماً حل ایدیلیمه مش سنده، اکثر مدرسه لر اصلاحاتی قبول ایتدیلر، و یاواش و یاواش یکی معلملر جلب ایدوب یکی قنلر اوقوتمه یه، طلبه نک حیاتی دکیشدیرمک باشلادیلر.

لکن شیمدی مسئله ده بیوک برمانعه اوغرادى، که پاره سزک. حکومت مدرسه لرمن، مکتبلرمن ایچون پاره ویرمیدیکندن طبیعی بو مصارف ده اهالیمزک جیندن ایفا ایدیله جک، اهالیمزک قداکارلنی ایله پایله جق ایدی. لکن اهالی دن مدرسه اصلاحی کی مدنی ایشلره پاره طویلایمغه حکومت مانع اولدیغندن، بوندن باشقه اصلاح طرفدارى مدرسلرمنی تعقیب ایدرک انلری سورکونلره یوللادیغندن طبیعی بو حرکتمنز اتمام ایدیلیمه مدی، مدرسه لرمنزک تمامیه اصلاحنه موفقیق حاصل اوله مدی.

مکتبلره کلنجه: اونلرک حالی ایسه اوللری ده فنا ایدی. هر کویده، هر محله ده مکتب بنلری اولسه ده و محله چوجقلری اوچر، دردر سنه مکتبه دوام ایتسه لر ده بونلرک الدقلری معلومات هیچ درجه سنده ایدی. بونلرک یازانلری، اوقویه بیلنلری یوزده اون نسبتندن هیچ بر وقت زیاده دکل ایدی.

بونک ده سبی مکتبلرمنزده اصول تعلیمک فنانی ایدی. مکتبلرمنز امام افندیلرک نظارتنده اولسه ده، امام افندیلر هر کون بر ویا ایکی دفعه مکتبه کلسه لر ده؛ تعلیم و اداره ایشلری اوراده کی معلملره حواله ایدلش ایدی. معلملر ایچون ایسه معین معاش یوقدی، چوجقلرک هر هفته کتیردکلری بشر اونر پاره ایله یا سامایه مجبور ایدیلر؛ بونک ایچون طبیعی صاعلام تربیه کورمش معلملر او مکتبلره کیده میورلردی. ینه ایش کویک ایچنده هر فصله بر آز اوقومق بلله یین عمل مانده، سقط بر آدمه قالدیدی. مثلاً محاربه ده الی، ایانی قوپمش بر عسکر، بر نفر بر آز اوقومه بیلیدیکی ایچون او مکتبه معلم اولوردی. و یاخود بر اعماء، که هیچ برایش یاپه میور، چوجقلرک تربیه سی اوکا ویریلردی. ایشته بوکیلر چوجقلری تربیه و تعلیم ایدردی.

فقط بویله معلمرك معلوماتلری اوروپانك ابتدائی مکتبیلرینی اکیل ایدن چوجقلردن ده آز اولدیغندن ، و اصول تربیه حقنه معلوماتلری ده « دوكمك » دن ، اوتیه کچمدیکندن ؛ طبعی بونلر چوجقلری نه قدر دوکسه لرده بونلره معلومات ویره مزلر ، بونلرك افکارینی تنویر ایده مزلردی .

بوندن باشقه اصول تعلیمك اصول صوتی اولماسی و چوجقلرك « ایچك » اصولی ایله اوفوتدیرلمسی مسئلهینی ده فمالشدیرردی .

مثلاً : چوجقلر مکتبه کلاجه ایلك باشلادینی درس سورؤ فاتحه مك برنجی سوزی اولان « الحمد » ایدی . اما بو « الحمد » بی اوقومق ایچون اولاشو سوزده کی حروفاتی کوزلجه بلله مهیه لزوم اولسه ده ، چوجق حروفاتك رسملرینی هیچ بیلمسه ده ازر « الف ، به ، ته ، نه . . . » دیه اوقویه بیلیورسه ، آرتق اوبیلیر دیه حکم اولونوب « الحمد » سوزینه باشلانیردی . و بوده شو طرزده اوقونوردی :

نهپ سین نهلم یه سه کین ، نهل حی سین حا ، نهل حامیم یه سه کین ، نهل حام دال طیردی ؛ (الحمد) .

و چوجق شومعنا سز سوزلری از برله مک مجبور طوتولور ، وشو اصولده دوام ایدیلیردی .

طبعی چوجق نه قدر ذکی اولسه ده ، نه قدر چالشسه ده انجق ایکی اوج سنه ده ، اوده غایت کوجا کله براز اوقومهیه آلیشیردی . هله بر آز غبی ایسه ویا آز چانشیرسه اوج درت سنه ده بیله برشی یاپامازدی .

بونك ایچون بو اصولك ده دكیشدیرلمسی و مکتبلك اساسندن اصلاح ایدیلمسی حیات مسئلهسی ایدی . نهایت بوده اولدی . بو اصول ترك ایدیلرك اصول صوتیه قبول اولوندی . چو - جقلر غایت قولایلقله بر آیده اوقومهیه ، یازمهیه باشلادیلر . مکتبلر اوقبا ، جاهل صوفیلرك الذن آلتدی ؛ تربیه کورن ، اصول تعلیم بیلن معلمره ویریلدی . معاش تعین اولندی ، معلملر فخر و احتیاج سفالتندن قور تاریلدی .

شیمدیکی حالده بتون تاتارلرك مکتبلری اصلاح ایدیلمشدر ، دیسه بالان اولمایه جقدردن ، ظن ایدرم .

مع مافیه بونلرك هپسندن اصول صوتیه قبول ایدیلکله برابر بتون مکتبلر عین سوویه ده دکلدر . معلملرك تربیه و بیلکلیرینه کوره طبعی مکتبلرده درجه درجه در . بعض مکتبلرده ، اصول تعلیم اصلاح ایدیلمش اولقله برابر کوزل تعلیم کورمش معلم اوله مدیغندن مکتبلك اداره سی اصلاح ایدیلمه مش و لازم کلن فیلرك تحصیلنه هنوز باشلانممشدر . فقط بونلر پك آزدر . یاقینده ان شاء الله بونلره ده معلملر یتشه جك ، بونلرده مطلوب درجهیه کله جکدر . اکثریتله مکتبلر چوق مترقی در ، مکمل معلملر سایه سنده تاریخ ، جغرافیا ، حسابدن کوزل کوزل درسار ویریلیر ، وبوسایه ده مکتبلر کوندن کونه ترقی و تکمل آثاری کوستر .

فقط بوبوندوروق التنده ترقی ممکن می ؛ حکومت ینه قارشومزه

چیقدی . بو حرکت مدنیه مزى شدت و تضییقه قارشولدی . مکتبلری اصلاح ایچون معلمره احتیاج اولدیغندن طبعی دارالمعلمین آچق لازم ایدی . لکن روس حکومتی اوکزه چیقدی ، حتی کندی مصارفزله دارالمعلمین آچیه رخست ویرمدی . و رخصتسز آچدیغمز دارالمعلمینلری پولیسارله قاپادی . و معلملر مزه معلمك شهادتنامه لرندن باشقه پولیس دأثره سندن « بو افندی مستبد فکری در » دیه یرلی تصدیق نامه اولمایچه اوقومهیه رخست ویرمیه جکنی اعلان ایتدی . هم ده بواصر یاواش یاواش تطبیق ایدیلمکله ده باشلادیغندن اوراده بوراده مکتبلر قاپانمهیه ، معلملر حبسه آتیلمهیه ، سورکونه یوللانمهیه باشلادی . بونك اوزرینه مکتب مسئله سی شیمدی دهشتلی برمصادمه سیاسیه دوره سنه کیردی .

قزانی عیاض

صوکی وار

دار الخلافه :

آداب عمومیهیه رعایت

بر مملکتك ضابطه سی اسایش محلینك محافظه سیله مقید اولدینی قدر آداب عمومیه نك وقایه سیله ده مکلف اولدینی جهته الیوم مرعی - الاجرا نظامنامه مخصوصنده مندرج مواده استناداً مأمورین ضابطهیه اعطا ایدیلن اوامر قطعیه اسکدار منطقه سی داخلنده متمکن اهالیجه ده معلوم اولق اوزره بوجه آتی اعلان ایدیلور :

۱ — بمض قادینلرك شعائر مبعجله اسلامیه و تربیت مسلمة عثمانیهیه کلیاً مغایر اوضاع سربازانه ایله کزدکلری و مختلف ارککلر ایله ملاه ناسده اختلاط ایلکلری کورلمکده در . اطوار خارجییه بی ادب مملکتله توفیق ایدمه یلره النده کی نظامنامه نك سکسائنجی ماده سنك بخش ایتدیکی صلاحیتله ضابطه طرفندن اولاه خطار کیفیت ایدیه جکدر . برنجی خطاری اصفا ایتمه یلر ضابطه جه قید و تسجیل اولنه جق . اوچنجی خطارده ایسه ادب و دیاتی پامال نسیان ایدنلر هر کیم اولورسه اولسون اوامر و تنبیها ت حکومته عدم رعایتلرندن ناشی حقلرنده تعقیبات قانونیه تطبیق ایدیه جکی کبی عبرة لاسا ترین غزته لر ایله ده اعلان کیفیت اولنه جقدر .

۲ — قاضی کوی مسیره لرنده ارکک و قادینك بر آرا ده کز مسی بعض محاذیری داعی اولدینی و خلاف تربیت احواله امکان ظهور بر اقدینی کورلدیکندن بعد ماقوش دیلی مسیره سی ارککلره ، یورغو تچی چایری قادینلره تخصیص اولمشدر . پولیس مأمورینی بو قرارك اجرا سنه نظارت ایدیه جك و دیکله مینلر حقنده عینی مسامله قانونیه تطبیق اولنه جقدر .

۳ — اسکدار متصرفلنی مقررات آتفه بی ناموس پروان خلقلک تأمین استراحتیه حیثیت ذاتیه نك تعرضندن وقایه سی اساسنه تطبیق ایتدیکندن بالعموم اهالیجه بتمامها رعایت ایدیه جکنی قویاً امیدایلر .

مدیر مسئول :

اشرف ادیب

احمد ساقی بك

مطبعه سی